

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De orthographia dictionum e Graecis tractarum

Johannes <Tortellius>

[Venedig], 12. Nov. 1484

[De littera y. De aspirationibus. De littera gamma]

[urn:nbn:de:bsz:31-299711](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-299711)

In nulla dictione latina scribitur .y. græcum: &
semper in initio dictionis illud .y. aspiratur.

Utrum & in nulla dictione latina .y. græcum scribendum est. Nam ut grammatici omnes attestantur: illud .y. græcū nos tantūmodo ob hoc suscepimus: ut propriam dictionum græcarum scripturarum quas ab illis recipimus in transcribendo seruariemus. Cum ergo pro latinis dictionibus id est nostrorum habeamus: græcas litteras intermiscere non debemus. Et cum eiusmodi littera in initio dictionum a græcis semper aspiretur: & nos simili modo cum eas dictiones transcribimus aspirare debemus. ut græmatici antiqui & celebres auctores attestantur. Vnde Papiam & alios nonnullos moderniores errasse constat: qui dictiones latinas per illud .y. græcum etiam sine aspiratione principii scripturarunt: quod absq; ulla ratione: uel approbatorum grammaticorum auctoritate ab illis factum fuit.

T. & c. quæ in nominatiuo dictionū non sunt: sed in aliis casibus accipiunt: nōnunq; aspirant.

De etiam ulterius prospiciendum est. Si qua sit græca dicitio uel latina: quæ in nominatiuo. t. careat & illud in aliis casibus quoquomodo suscipiat: nunq; eiusmodi. t. apud nos aspiratur: sed absq; ulla aspiratione a nobis transcribi debet. ut Adamas Adamantis: Xenophon Xenophontis: Gigas Gigantis: & inde giganteus. Mars martis: euan euantis cognomen Bacchi a uoce bacchantium. Ouidius in quinto metamorphoseon: Et Iacchus & euan. Virgilius in sexto aeneidos: Euanthis orgia circum. Licet quidem accusatiuum pluralem participii cuiusdam sine uerbi origine esse uelint id est Bacchates: & alia similia omnia. Quin & simili modo de .c. dicendum est: quod si dicitio non habeat illud in nominatiuo: & in aliis casibus suscipiat: semper exile & nunq; aspiratum scribendum erit. ut pharnax pharnacis lynx lynceis & similia: quæ semper apud nos .c. non aspiratum suscipiunt.

Aspirationes quæ sunt apud græcos seruantur in suis dictionibus apud Latinos.

Mplius & hoc quoq; diligenter obseruare debemus: in omni dictione græca quæ latine scribitur: ubi apud illos scripium est. o. & nos quoq; per .th. aspiratum scribere debemus: ubi. φ. & nos per .ph. ubi χ. & nos per .ch. simili modo aspirata scribere habemus. Quando uero in illis. τ. exile & sine aspiratione: aut ω. aut κ. scriptum fuerit: & nos simili modo. t. & p. & c. sine aliqua aspiratione transferre habemus.

Nos gamma in .n. nostrum conuertimus.

Ec illud sane prætermittendū est: quod ubicūq; in dictionibus græcis apud nos scribitur .y. ante aliud .y. uel ante .κ. uel ante .χ. quia nunq; ab illis eo loco scribitur .n. sed semp ipm gamma. ut in ea littera supra diximus: & nostris huiusmodi dictiones transcribunt: sp illud .y. i. n. comutari dz. ut ἀγγελος angelus: ἀγκυρα ancora ἀγχισιον Anchises & similes: q̄s græcorū more atq;issimi romanorū etiā cū nostro. g. scripsisse refert Varro ut supra uidimus.

De præpositionibus græcis quādo apud nostros transcribunt.

Rater hæc aut cū plures sint græcorū præpositiones: q̄ cū aliis dictionib; cōponunt: & a nobis sapissime transcribunt. In quibus nō minima orthographia ps consistere uideat: & de illis sigillatim tractandū restat.

Syn præpositio.

Yn præpositio græca ē: & cū .y. græco scribitur. Nec ea tantūmodo: s; quæq; ab illa cōponunt p. y. græcū similiter designat ut syllaba: q̄ ex syn & λαμβάνω: qd ē accipio cōponit. Syllogism; ex syn & λογισμα: qd est raciocinor. Synod; ex syn & hodos q̄ ē uia q̄si cōuenit sit uel cœtus cōponit: & innumerabilia alia.

Cata præpositio.

Ata similiter præpositio græca ē: & cū .c. & t. absq; aspiratione scribitur. Itaq; dictiones oēs ab illa cōpositæ p. t. exile scribunt: & cōseruat. a. nisi fiat impedimētū in ante habitis expressum: cū de aspiratione loq̄remur: hoc ē cū dicitio sequens: cū q̄ cōponit a uocali aspirata initium sumit. Nā tunc quoq; (ut ostendim;) abiicit a. & t. exile in .th. aspiratū cōuertit. Exemplū primi sit catalogus: catarrus: crateracta: cuius ultima cū .c. scribitur: catorthoma: ubi abiicit .a. propter sequētis dictionis uocalē: cū qua cōponit: & t. ipm exile cōseruat: quæ uocalis illa minime est aspirata: & in penultima cū .th. aspirato scribitur: quæ ab ὀρθωσ: quod est rectus deriuat quo uocabulo utit Cicero. li. i. de officiis dicēs: Rectū opinor uocem: quod catorthoma græci uocāt. At si uocalis cū qua cōponit aspiret: nō solū ab ea præpositione abiicit .a. sed ut præfato loco ostēdimus. t. exile in .th. aspiratū cōuertit. ut catholicus: quæ p. th. aspiratū scribitur: quæ ea præpositio cata cōponit cū holon aspirato quod apud nos dicitur totū aut uniuersale. Similiter cathedra cū .th. aspirato scribitur: & ex cata præpositione & hedra: quæ est sella cōponit: quare secūdū ea quæ supra diximus cū .th. aspirato & similia designat.

Meta præpositio.

Eta similiter præpositio græca ē: & cū .t. exili etiā i cōpositione aliarū dictionū scribitur. In quibus & a. quoq; cōseruat: nisi præfata sint impedimēta ut metauola: q̄ cōmutationē apud nos dicit. Metamorphosis q̄ transfigurationē. metaphora q̄ translationē & similia. At cū .th. aspirato scribitur method;: q̄ ex hodos aspirato cōponit. Et cōueniētissimo uocabulo a clarissimis auctorib; traducit uia: dū p. rōe accipit. Sic Cornelius Celsus libro primo de arte medicina: methodum apud nos significare dixit. Vnde Virg. li. i. georgi. Ignarosq; uia: mecum miseratus agrestes. i. rationes. Et in .xi. aeneidos: Et si qua uia dederat fortuna latino. i. rationē.